

kazatelství svých sociologických a jiných spisů.

Bláhovou zásluhou bylo i navázání styků se sociologií evropskou (např. s F. W. Znanieckim) a světovou (např. s P. Sorokinem v USA). Ti do *Sociologické revue* psali a Bláhovu sociologickou činnost oceňovali. Důrazem respektu k Bláhovi-sociologu je nejen jeho účast na mnohých mezinárodních sociologických kongresech a příspěvky do řady světových sociologických časopisů, ale i jeho členství ve významných zahraničních sociologických institucích a redakcích z doby meziválečné (Institut International de Sociologie, National Social Science Society Phi Gamma

Mu, American Academy of Political and Social Science, člen redakce Cahiers internationaux de sociologie) a poválečné (v sekci Studies and Research při Hospodářské a sociální radě OSN, v UNESCO, v Society for the Psychological Study of Social Issues aj.). Sociologové z Nizozemí a z Polska projevíli zájem o překlad jeho *Sociologie intelligence*.

Vývoj sociologie, zvláště v technologii sociálního výzkumu oproti Bláhově době pokročil. To však nikterak neznámá, že by tím pominul zakladatelský význam a přínos I. A. Bláhy pro českou a zčásti i světovou sociologii.

Jiří Sedlák

Věda, technika a změna: nové teorie, reality a instituce

Výše uvedené téma bylo navrženo jako koordinující hledisko konference **Evropské asociace pro studia vědy a techniky** (EASST), která se konala koncem srpna 1994 v Budapešti. 320 účastníků diskutovalo po dobu pěti dnů a ve více než 40 tematických zasedáních o aktuálních problémech této oblasti společenskovedních výzkumů. EASST je značně dynamickým seskupením. Využívá nejen odborný zájem o tuto oblast bádání a výzkumu (a jeho mnohooborové zázemí), její aktuálnost i praktickou relevanci, ale spočívá i v určité odborné a zájmové orientaci, kterou asociaci vtiskují její (mladší) členové i angažovaní představitelé. Jsou jimi povětšinou renomovaní akademičtí odborníci, kteří reprezentují tento výukový a výzkumný obor v západních akademických a výzkumných institucích. Jejich odborný a statutární vzestup však souvisí s událostmi 60. a 70. let, kdy v kulturně kritickém a antisociálním tlaku bylo nutno prosadit novou orientaci v oblasti „vědy o vědě“, kterou dříve reprezentovali většinou přední přírodovědci nebo filozofové. Tento metodologický zvrat, jenž byl nejprve doprovázen rozsáhlou analýzou vědeckých institucí a činností vědců (70. a 80. léta) podle nových hypotéz a později i pokusy o jejich syntetické zhodnocení, přispěl k dekonstrukci tradičních představ o vědě i její sociální úloze a k porozumění reálných cest interakce sociálních a poznávacích zdrojů při

tvorbě výzkumných oblastí, technických programů, sociálně regulativních prostředků, při technizaci a rutinizaci různých sociálních sfér i kritické rekonstrukci jejich institucí. Tyto souvislosti v mnohém vysvětlují tematickou orientaci konference i její ambice. Odrážejí dynamickou složku rozvoje této oblasti výzkumu i její poznávací iniciativy a problémy.

Výzkumy v oblasti sociálních studií vědy se vyznačují značnou rozmanitostí výzkumných témat, která svědčí o výrazné sociologizaci této oblasti a o ústupu dříve převládajících historických a filozofických přístupů. Jejím důsledkem je převaha mikro-, případně mezoúrovňe analýzy. Výzkumy jsou „akademizovány“ – působí zejména ve vztahu k odborné výuce. Z této reflexe vycházela i orientace konference: podněcovala zejména diskuse o možných cestách poznávací koordinace existujícího spektra výzkumů (a v tomto smyslu byla formulována i otázka, zda je prospěšný další extenzivní růst) a o podmínkách a způsobech využití současného vědění v dalších praktických oblastech (nejen ve výuce). Významnou úlohu v tvorbě této orientace sehrává iniciativa předních osobností, které, jak jsem výše vysvětlil, jsou stále ovlivněny svou zkušeností z 60. let, kdy angažovanost vědců a hledání plodných idejí a koncepcí, sehrály podstatnou úlohu v reorientaci tohoto pole výzkumů.

Uvedný kontext konference a stavu sociálních výzkumů v oblasti vědy a techniky se projevoval i v rozložení diskusních témat i